

1. Előzmény

- egyházi személyek világi élete
- hatalmas egyházi építkezések
- papok erkölcstelen élete
- X. Leó pápa bevezeti a búcsúcédulákat

2. Luther Márton

- 1517. október 31. wittenbergi 95 pont
- reformokat akart, főleg teológiai kérdésekben
- szentségeket és egyházi tisztségeket is feleslegesnek tartott
- anyanyelvű bibliát és anyanyelvű misét akart
- „a bűnt Isten bocsáthatja meg” (nincs szükség búcsúcédulákra)
- egyházi birtokokat vissza kell adni a világi uraknak
- ⇒ az egyház kiátkozza, de Bölcs Frigyes védelmébe veszi
- protestáns egyház létrejött, politikai ellenállás a Német-római Császárságban
- a harcokat végül 1555-ben az augsburgi vallásbéke zárja le
- ⇒ „akié a föld, azé a vallás”

3. Kálvin János

- Genf prédikátora (Luther tanait hirdeti)
- eleve elrendelés hittétele (*predesztináció*)
- egyházi hierarchia megszüntetése
- templomok egyszerűsége

4. Egyéb irányzatok

- anabaptisták (felnőtt korban kell keresztelkedni), vezető Münzer Tamás (vértanú)
- antitrinitáriusok (szentháromság-tagadók) később unitáriusok, vezető Szervét Mihály (vértanú)
- anglikán egyház (politikai okok miatt válik külön, VIII. Henrik alatt)
- ⇒ a reformáció terjedése főleg északon, Magyarországon és Erdélyben jelentős (politikai okok)

5. Gazdasági okok

- a reformáció mögött két bankárcsalád érdekütközése áll:
 - Itáliában a Medici család
 - Németalföldön a Fugger család
- X. Leó valójában a Medici család tagja (egy bankár lesz a pápa)

- a búcsúcédulák ára a Medici családhoz kerül és veszélyezteti a Fuggerek érdekeit
- a reformáció alatt a Fuggerek Luthert támogatják

6. Ellenreformáció

- a katolikus egyház válasza a reformációra
- tridenti zsinat (1545-1563)
- teológiai kérdések, oktatási reformok, vitairatok
- inkvizíció továbbra is működik, de inkább meggyőzés, mint megfélemlítés a cél
- 1540 jezsuita rend megalapítása (Loyolai Szent Ignác)
- kiemelt oktatás és diplomácia, hittérítő munka, szigorú fegyellemmel
- Magyarországon Pázmány Péter tevékenysége ⇒ egyetemalapítás
- új stílusirányzat a **barokk** (célja a túldíszítettséggel visszahódítani a híveket)

Kora újkor linkgyűjtemény: <https://www.ketperctori.hu/ujkor-linkgyujtemeny>

Európa vallási térképe